

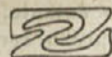

Uredništvo:

Kočevje štev. 58.

Upravništvo:

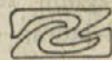
Kočevje štev. 18.

Radikal

Gospodarski, politični in kulturni organ.

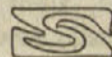
Izhaja vsako drugo soboto zjutraj.

Naročnina:

za celo leto Din. 15.
sicer sorazmerno.

Inserate:

cela stran Din. 800,
sicer dogovorno.

Vojna ali mir?

Kočevje, začetkom oktobra 1922.

Generacija, ki je s polno zavestjo prestala svetovno vojno, je v ogromni večini vojne in njenih spremljevalk tako prenasličena, da jo ob besedi „vojna“ spreleti čudna mrzlica, ki dozoreva v človeku najrazličnejše sklepe, samo junaških ne. To psihologično razpoloženje širokih mas v zmagovalnih kot premaganih državah je dejstvo, s katerim morajo danes računati državniki in generalni štabi vseh držav in je končno v kaosu nasprotujočih si interesov evropskih držav danes najsigurnejše jamstvo miru.

Pretekle tedne smo stali takorekoč z eno nogo že v vojni. Vsaj po mnenju Angležev. Naša vlada je bila v tem vprašanju rezervirana, vladino časopisje je pisalo za vse možnosti, opozicionalno je pa bilo proti vojni, da ne pojde v klavnico na komando zaveznikov itd. ter je priporočalo vladi, da zavzame glede Trakije Bulgarski prijazen stališče.

Pri tej mučni debati po časopisju so naše stranke izgubile iz vidika jedro in položaj naše države. Naša država je navzlic težkim okrnitvam vseh treh plemen danes saturirana; njen program ni in za dogledno dobo še ne more biti osvajanje, ki bi se seveda zamoglo omejiti le na osvoboditev v drugih državah se nahajočih naših bratov, ampak njen program je ureditev notranjih razmer in ojačitev našega naroda na gospodarskem, prosvetnem in civilizatoričnem polju. To pa je mirovni program par excellence, ki stoji z vojnim v direktnem nasprotju.

Ruski pisatelj Averčenko o Grkih,

Parobrod plove po morju. Naenkrat se dvigne velika burja in brod pride v nevarnost, da se potopi. Poveljnik vzklikne:

„Brod je prenalozhen! Vrzite v morje sto zabojev limon!“

Tako se i zgodi. Toda burja postaja — na žalost — še večja.

Tedaj zine eden izmed mornarjev:

„Bratje, z nami na brodu se nahaja en Jud! Burja se bo poglela, ako Juda vržemo v morje!“

Rečeno, storjeno.

Toda burja je divjala še huje kot zdivjana zverina.

„Stojte!“, se oglasi zopet drugi mornar.

Že iz teh razlogov je bilo naivno misliti, da se bo naša država spuščala v nepredvidni in nepreračunljivi boj za Dardanele v korist Angležev, brez ozira nato, da mora vsaka slovenska država glede Dardanel in Carigrada stremeti za tem, da se če že ne takoj pridobe pa vsaj konservirajo za Slovanstvo, ki si bo prejalislej priborilo v Carigradu svoj svetovni sedež Združenih Slavjanskih Držav.

Antipatija ljudskih mas do vojne in pa odločni državni program mirnega razvoja pa vendar še ne dopuščata sklepa, da bi se naša država dala oskubeti in ostriči kot dobrohotna ovca volne. Dokler ostane vojna kot ultima ratio, zadnje sredstvo, za reševanje meddržavnih sporov, ima tako antipatija ljudstva do vojne kot državni mirovni program svoje meje. Še tako miroljuben Slovenec bo danes zgrabil za orožje, ako bi udrle ali pretile udreti n. pr. nemške, italijanske ali madžarske tolpe na naše ozemlje, da nas zopet napravijo za svoje molzne kravice ali plesoče medvede in prav nič drugače ne bo storil brat Hrvat, ako mu neprijatelj ogrozi njegov Zagreb, da o Srbih za slučaj ogroženja državnega ozemlja še govorim ne. Ljudska ali popularna vojna bi torej bila podana in ljudstvo bi samo zgrabilo za orožje, ako bi ga kdo ugroževal v njegovi svobodi, ali bi mu hotel vzeti njegovo državnost.

Pisanje opozicionalnega časopisja, da je ljudstvo proti vojni, je torej le realna resnica in ne absolutna. Ljudstvo je le proti pustolovski vojni, provzročeni od vzrokov, ki ne ogrožajo njegovih življenjskih interesov; ako pa ga kdo napade, se bo pa ljudstvo samo od sebe branilo oziroma za-

Z nami na brodu se nahaja en Grk! Mesto onega Juda bi bili morali vreči v morje Grka!“

In že zleti Grk čez ograjo v morje. Med tem pa — slučajno — burja začne ponehavati. Ko je popolnoma prenehala, zagledajo mornarji ogromnega ribaka, ki plava za ladjo.

„Bratje, vjemimo ga!“

„Vjemimo ga!“

In vjeli so ogromno ribo ter jo s težavo privlekli na brod. Ko joj pa odpro drob, od čuda ostrme: v trebuhu čepi Grk in prodaja onem Judu v morje zagnane limone franko ribakov rep!

(Samouprava-Beograd.)

htevalo od države, da tako obrambo organizuje in vodi.

Ker pa danes naših življenjskih interesov nihče resno ne ogrožava, je vojna izključena. Pred seboj imamo torej daljšo dobo mirnega razvoja na vseh poljih človeške delavnosti in duha; gledati moramo le, da s svojim negativizmom sami svojih življenjskih interesov ne bomo ogroževali; ako pri starejši generacije dosežemo na celi črti to, smo že dosegli veliko. Ker s tem dobimo proste sile za aktivizem, za vstvarjanje, za novo veliko in pozitivno dobo našega notranjega razvoja. S.

Glas ljudstva v vprašanju zveze Slovenije z morjem.

Brod na Kupi, dne 1. oktobra 1922.

Le polagoma prodira v ljudstvo zavest, da so Samostojni medstrankarski in medgospodarski dogovor iz decembra 1920 glede zveze Slovenije z morjem preko Kočevja na Brod Moravice prelomili ter za navidezno korist ene skodelice leče za hrptom ljudstva in svojih tovarišev v kočevsko-ljubljanskem železniškem odboru, izkoriščajoč momentano vladino zadrego, izposlovali uzakonitev druge neverjetne proge Kočevje-Vrbovsko, ki naj bi tvorila po samovolji Samostojnih zvezo Slovenije z morjem. Čimbolj prodira ta zavest v ljudske in gospodarske sloje, tembolj raste ljudska nejevolja in srd proti taki nezreli in brezglavi gospodarski politiki Samostojnih; saj uzakonjene proge Kočevje-Vrbovsko ni nihče preiskal, kaj šele trasiral ter se še danes ne ve, koliko bi bila ista dolga, kaj šele kakšen je teren, kako visoki stroški itd. Ve se le, da bi ta proga podaljšala zvezo Slovenije z morjem za kakih 60 km in da bi bila sama na sebi pasivna. V nasprotju s to pa je dognano po strokovnjakih, da je proga Kočevje-Brod Moravice za približno 60 km krajša do morja (zgraditi bi bilo treba le 45 km), je visoko aktivna, bi prinesla mimogrede kakim 100.000 ljudem, ki se sedaj potikajo kot krošnjariji in sezonski delavci po svetu, stalnega kruha v lesni in rudarski industriji in kar je glavno, ta proga je že iztrasirana, tehnično in gradbeno eksaktno izdelana, tako da se že danes lahko začne z gradnjo, in pa za najmanj 50% ceneja od Pucljeve Kočevje-Vrbovsko. Ako bi bili Sa-

mostojni izposlovali uzakonitev zveze Kočevje-Brod Moravice, bi imela Slovenija najdalje v dveh letih dovršeno zvezo Slovenije z morjem, z izposlovanjem uzakonitve Kočevje-Vrbovsko bodo pa samo trasiranje in priprave trajale najmanj dve leti in med tem bodo dolarji zginili že bogvekam, ker jih še za Beograd-Jadran ne bo dovolj. In tako ne bo imela po zaslugi Samostojnih Slovenija niti zveze na Brod Moravice niti na Vrbovsko, ampak bo še nadalje morala rediti fašistovske Tržačane ter dajati tujcem od svojega znoja najboljši del dobička ter biti odvisna od inozemstva.

To spoznanje položaja, kot so ga vstvarili Samostojni s politično svojo ekstraturo v važnem gospodarskem vprašanju, prodira vedno bolj med ljudstvo in polašča se ga vedno večji srd, zlasti ko vidi, kako se z lažjo in zahrbtnostjo dela naravnost proti ljudskim koristim. Vsled tega je ljudstvo samo zahtevalo javni ljudski shod z zahtevo, da naj se povabijo nanj strokovnjaki in dovoli dostop vsem interesantom, tudi nasprotnikom, in sicer na Brod na Kupi, da imajo udeležniki med potjo priliko ogledati si svet, na katerem bo tekla proga Kočevje-Brod Moravice pa tudi svet proge Kočevje-Vrbovsko in da se tako objektivno ugotovi in presodi, kaj je za Slovenijo boljše.

In tako je prišlo do današnjega javnega ljudskega shoda v tem važnem železniškem vprašanju na Brodu na Kupi. Je to prijazen trg z dobro razvito trgovino, ker je izhodišče treh dolin in križišče štirih važnih cest. Shod je bil napovedan za 10. uro dopoldne na trgu; že od ranega jutra pa so valovali silni valovi ljudstva od vseh krajev in dolin ter so do desete ure zastopili zadnje kotičke sicer velikega trga pred gradom. Bilo je sigurno nad 3000 samo volilcev. Iz Zagreba, Ljubljane in Dunaja so prišli strokovnjaki, številni časnikarji ter predstavniki trgovine, industrije in delavstva, da vidijo na lastne oči, kaj je s tem vprašanjem, ki reže v živo naše gospodarsko meso. Ob deseti uri je podpredsednik odbora Kočevje-Brod Moravice poslanec Karl Škulj otvoril zborovanje; zbor ga je soglasno izvolil predsednikom, na kar je podal kot referent jako objektivno sliko gospodarskega in političnega položaja v državi, povdarjajoč, da zveza Slovenije z morjem ni in ne sme biti strankarska zadeva, ampak le gospodarsko vprašanje in ničesar drugega ter izražal prepričanje, da z zakonitvijo proge Kočevje-Vrbovsko to vprašanje še ni definitivno rešeno. Nato so nastopili strokovnjaki, ki so razložili pomen ene in druge proge; iz njih izvajanj so jasno odsevale neprecenljive prednosti proge Kočevje-Brod Moravice. Izza njih je nastopilo 16 govornikov iz priprostega ljudstva, ki so povdarjali naravno bogastvo teh krajev in pa bedo ljudstva, ker nitehničnih pripomočkov, da bi se to naravno bogastvo vnovčilo in prineslo biagostanje. Izza njih so govorili zastopniki gospodarskih krogov iz Ljubljane, med njimi imenom Zveze industrije ing. Šuklje, izrekajoč se za progo Kočevje-Brod Moravice, zastopnik Zveze trgovskih gremijev, hišnih posestnikov za Slovenijo itd. ter poslanec Kučič. Konečno je nastopil kot zadnji govornik Dr. Sajovic iz Kočevja, ki je ideje, izražene na shodu od govornikov in poslušalcev, zilil v posebne resolucije kot zaključke in zahteve tega imponantnega shoda, ki so se sprejele ob silnem odobravanju soglasno, predlagajoč ob enem, da

zbor pozdravi svojega kralja in mu pošlje brzojavne poklone udanost in zvestobe, kar se je s silnim navdušenjem in vzklikanjem kralju v slovenskem in hrvatskem narečju soglasno sprejelo in telegram odposlal. Nato so se vzprejeli in odposlali tudi pismeni telegrami na vlado in železniškega ministra Stanića. V prvem se zahteva objektivno ugotovitev najugodnejše zveze Slovenije z morjem ter revizija v juliju donešenega tozadnega zakona; v drugem zboru gospodu železniškemu ministru izraža soglasno obžalovanje, da se je tako važno vprašanje kot je zveza Slovenije z morjem rešilo brez predidocih temeljitih in objektivnih strokovnih in gospodarskih preiskav in ugotovitev.

Po nadštiriurnem zborovanju, kjer so silne množice vztrajale do konca, je predsednik zbor zaključil ob trdni odločitvi vseh navzočih, da od zavzetih principov, po katerih se imajo reševati železniška vprašanja, ne odnehajo, pa naj pride, kar hoče.

Iz Radikal. Stranke.

V zadnjih mesecih in tednih je obdržavala stranka velike shode po Bosni, Hercegovini, Dalmaciji in Hrvatski, deloma tudi po Južni Srbiji. Vsi so dokazali, da stoje za stranko ogromne mase ljudstva. Najpomembnejši je bil 1. t. m. shod v Somboru (Vojvodina), ki je zavzel stališče tudi nasproti važnim notranjim vprašanjem ter se izrekel proti zvezi z demokrati in za skorajšnje volitve. Provročil je momentano vladino krizo, ki se bo pa vzpričo zunajpolitičnega položaja najbrže poravnala.

Stranka ima zaznamovati zopet dva nova časopisa: „Dalmatinski Radikal“ v Šibeniku in „Samoupravo“ v Bitolju.

V Sloveniji se glede Radikalne Stranke opaža v splošnem nekak psihologični proces v korist stranke. Razvoj gre popolnoma normalno pot; ljudje opazujejo in vidijo, kje je pravda in kje nepravda. Fraze o velesrbstvu ravno toliko drže kot n. pr. o veleslovenstvu. Zadoštuje, ako pribijemo, da se imenuje Radikalna stranka fakično in oficijelno Narodno-radikalna Stranka Srbov, Hrvatov in Slovencev, torej stranke vseh treh plemen, in da nazivu odgovarja tudi program.

Prihodnjič prinesemo program stranke iz leta 1881, da se jo vidi prav do začetnega temelja.

Politični pregled.

V svetovni politiki

imamo zaznamovati zopetni aktivni nastop Rusije. S posebnimi notami je nastopila pretečeni teden pred evropskimi vladami in tudi v Beogradu z zahtevo, da črnomoško in dardanelsko vprašanje rešijo kot lokalno vprašanje države, ki meje ob Črno morje, ne pa one, ki se hočejo iz osvojevalnih namenov vsesti ob edina izhodišča Črnega morja in nimajo tam fakično ničesar iskati. Nota opozarja zaveznike, da so l. 1916 pristale na to, da postane Carigrad z Dardanelami ruski in da so bivši zavezniki izza svetovne vojne porabili rusko revolucijo v ta namen, da so na to svojo obvezo „pozabili“. — Ta nota je tem pomembnejša, ker je znano, da za zmagevito Turčijo fakično stoji Rusija, ki bi se tudi za ceno svetovne vojne, ki bi bila seveda le voda na njen mlin, ne bi strašila preprečiti, da se zapadne sile oziroma Angleži zasidrajo v Carigradu in Dardanelah ter tako ogromni ruski zemlji zapro edino resno izhodišče v svet. Zato reklamira Carigrad predvsem za Turke, s katerem se bo že sporazumela. V spoznanju pravega položaja, ki bi v slučaju odklonitve nudil Rusiji krasno priliko, da naščuje ves mohamedanski svet proti zapadnim velesilam ter jih združi mesto Anglije in Francije pod lastnim okriljem — govori se že o Vzhodni antanti pod vodstvom Rusije — je najpreje popustila Francija z Italijo, nato pa očitvidno tudi Anglija. Turčija dobi i Carigrad i Trakijo najbrže do Marice z Jedrenjem vred, katerega so kot znano l. 1913 osvojili srbski topovi, kon-

ferenci v Mudaniji in Scutariju pa sta samo oblika, da se lepše na zunaj krije umik in varuje prestiž. Grška izgubi Tracijo brezdvomno, najbrže tudi zapadno od Marice, kjer skuša Bulgarija dobiti izhodišče na Belo morje pod naslovom „avtonomne Tracije“.

Politika

Male antante

je neizpremenjena; interesantno je, da se je mudil te dni v Varšavi ruski zunanji minister Čičerin ter so se baje dosegli obojestransko zadovoljivi rezultati. Rusija je poskušala tudi z drugim članom Male antante, z Romunijo, doseči sporazum; ta se je razbil v vprašanju Besarabije, ki jo je za časa zmed na Ruskem zasedla in od Rusije odtrgala Romunija ter jo proglašila za svojo last. Besarabija bo še vsekako grenko jabolko za Romunijo. Rusija se je radi Dardanel in Carigrada obrnila tudi na Jugoslavijo enako kot Bolgarska.

Pri Zvezi Narodov se je Anglija s svojimi dominijoni maščevala nad Malo antanto, ki ni hotela po angleški kostanj v turško žerjavico: delegat Male antante je kot kandidat Male antante za podpredsedniško mesto ostal v manjšini. Hujšega se ni nič zgodilo.

Našo

zunanj politiko

vodi jako previdno in previdarno zunanji minister Momčilo Ninčič; v zadnjem času je naša država pridobila mnogo na ugledu tako v zunanjem svetu kot pri sosedih. Bulgarija je napravila zadnje dni odločen korak k spravi nad obema slovanskima deželama; zatrla bo komitaške gibanje v Macedoniji. Naprosila je tudi našo vlado za pomoč pri tracijskem vprašanju; želi avtonomno Trakijo, skozi katero bi šla bulgarska železnica v Dedeagač. Z ozirom na to, da sta obe državi slovanski, stisnjeni na Balkanu med pot v svet jima zapirajoče neslovanske narode, bi bilo sporazuma toplo želeto, tem bolj, ker bi tak sporazum oddelil očitvidno vsaki državi svojo sfero: Bulgariji jugovzhod, nam pa jugozapad ali nam Macedonijo, Bulgarom pa Trakijo. Toda neposredna odločitev v tem vprašanju pristoja bratom Srbom, tako vsled poznanja razmer in izkustev, zlasti izza časa svetovne vojne, kakor tudi vsled neposrednega interesa. Tudi Madžarska se je v zadnjem času jela odločno približevati naši državi, ker večne napetosti z nami ne more več prenašati; med Italijo in nami je pa bil te dni podpisan definitivni sporazum glede izpraznitve še ostanka Dalmacije po Italiji.

Dopisi.

Brod na Kupi. Velespoštovani gospod urednik! Z velikim interesom zasledujemo dosledni in neomajni boj cenjenega vašega lista in s tem tudi Vaše partije za splošno ljudsko zahtevo in neodložljivo potrebo za železniško zvezo naših romantičnih in na naravnih bogastvih obilujočih krajev z morjem. Imponantni ljudski shod 1. oktobra t. l., na katerega je došlo nad 3000 volilcev, je dokazal, kako živa je ta potreba, pa tudi kako se jo ljudstvo zaveda in da ne bo odnehalo od nje. Ker ste bili na shodu, kot smo videli, sami navzoči in ste tudi aktivno posegli v zborovanje, in ker ste se z Vašimi ljudmi na licu mesta očitvidno sami prepričali, kako silno potrebna in gospodarsko ter socijalno hvaležna bi bila ta železnica, si dovolimo prositi Vas, da bi tudi osrednje vodstvo radikalne stranke v Beogradu zainteresirali za zvezo Slovenije z morjem preko naših krajev, za kar bo stranki hvaležen ves svet od Kočevja pa doli do Hrvatskega Primorja. (Opomba uredništva: Želji se bo vstreglo.)

Čabar. Vedno večje razburjenje se polašča našega ljudstva na obeh straneh Kulpe proti lahko-mišljenemu postopanju Samostojnih iz Slovenije, ki so na naravnih zakladih bogate naše kraje zavrgli in sicer očitvidno le iz strankarskih namenov in pa v sporazumu z gotovimi ljudmi, ki bi pri trasiranju in gradnji radi zaslužili, pa delajo vsled tega urnebesno reklamo za progo Kočevje-Vrbovsko. Obžalujemo, da se tako važne gospodarske naprave kot je železnica, ki velja takorekoč za večno, vzakonjujejo brez strokovnih preiskav, ampak enostavno na kričaštvo interesiranih špekulantov. Takih ljudi se bo morala naša državna politika temeljito otresti, kar bodo pa morali seveda poskrbeti volilci.

Tedenske vesti.

N. V. kraljica Marija se je v četrtek peljala mimo Ljubljane na Zagreb v Beograd, kamor je N. V. kralj odpotoval vsled zunanje-političnega položaja že pred tedni. Kraljevska dvojica se naseli kot znano na Terazijah. Težke in resne naloge stopajo pred mladega vladarja; tako zunanje- kot notranjepolični položaj zahteva visoke inteligence ter preodarne in dalekoidealne, a tudi energične roke. Po urednih tednih stopajo torej pred kralja časi težkega in napornega dela.

Podravnatelj direkcije državnih železnic v Zagrebu g. ing. Klodič svoje pavalne trditve, da bi bila zveza Slovenije z morjem na Brod Moravice nesreča za Slovenijo, še vedno ni razložil. Pač je zagledal te dni v "Slov. N." beli dan en članek, ki pa ni odgovor na gornje vprašanje in tudi prav nič ne izgleda, da ga je spisal strokovnjak. Sicer se pa dobe ljudje, ki pravijo, da bi bilo za vse, tudi za gospoda podravnatelja, boljše, ako bi ne tratil svoje energije s prepiri po časopisih o event. bodočih železnicah, ampak da naj bi svoje skromne moči rajši posvetil že obstoječim, zlasti državnim železnicam, za kar pravijo, da je gospod podravnatelj tudi plačan.

Poslanec Škulj je imel glasom "Slovenca" od 8—10. sept. impozantne shode po slovenskih obkulpkih občinah radi železnice. Sprejete resolucije trdijo, da so Samostojni in njih privesek izposlovali železnico Kočevje-Vrbovsko le radi lastnega dobička, menda zaslužka. To je tako hud poper, da pričakujemo, da se prizadeti gospodje na take trditve primerno odzovejo. V "Jugoslaviji" smo tudi iz peresa Samostojnih pisarjev čitali, da se mora proga Kočevje-Vrbovsko brezpogojno oddati najhujšemu propagatorju in agentu te proge brez konkurenčnega razpisa.

Izselitev v Ameriko. Izseljeniška kvota za Slovenijo, to je 700 izseljencev, je izčrpana. Deželna vlada je prosila, da se za Slovenijo dovoli nadaljnih 500 izseljencev, pa je od vlade v Beogradu dobila odgovor, da je to nemogoče, češ da je vse razdeljeno po pokrajinah, ki so dovoljeno število potnih listov že izdale, ali pa izdajo v najkrajšem času. To se pravi, da za Združene države Severne Amerike iz Slovenije letos več ni mogoče dobiti potnega lista in se vsaka taka prošnja odbije. Po predpisih se v število izseljencev vračuna vsaka oseba brez ozira starosti in brez ozira na to, če ima samostojen potni list ali pa skupnega z družino ali kako drugo osebo. Torej vsaka oseba izpolni eno številko od dovoljene kvote. Pri teh predpisih pa veljajo gotove izjeme. Potni list za Severno Ameriko dobijo še v nadalje in izven kvote te osebe: 1. Državni uradniki. 2. Izseljenci, ki potujejo samo skozi severnoameriške Združene države. 3. Turisti in trgovci, ki potujejo po trgovskih poslih. 4. Izseljenci pod 18. letom starosti, katerih starši so ameriški državljani. 5. Izseljenci, ki so prišli iz Amerike in se vračajo v roku 6 mesecev, računajoč ta rok od dne, ko so zapustili Ameriko, do dne, ko zopet stopijo na ameriška tla. 6. Izseljenci, ki so duševni delavci. Vsakdo izmed teh pa mora imeti trdne dokaze z ozirom na potovanje, ker postopajo Američani pri pregledu potnih dokumentov zelo strogo.

Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Finančni zakon za leto 1922/23, ki izide v uradnem listu, vsebuje tudi nekatere nove odredbe o taksah.

Zvišana je: taksa za družbene delnice ali akcije, ako se glase na ime ali firmo, od 2% na 3%, ako se pa glase na prinosnika od 4% na 6% od nominalne vrednosti (tar. post. 10 točka 3 lit. a in b taksne tarife): taksa za pregled in preiskus parnih kotlov (tar. post. 306) od 20 oziroma 40 dinarjev na 100 do 1.500 dinarjev

progresivno po velikosti kurilne površine in vrsti preiskave.

Za pritožbe na Upravno sodišče se plača ista taksa, kakor za pritožbe na državni svet.

Za pritožbe proti volitvam se plača taksa v vsakem slučaju samo enkrat ne glede na to, koliko oseb je podpisalo pritožbo.

V primerih, v katerih se komisijsko ugotovi, da je prijavljena ob priliki kupa ali prodaje nepremičnin manjša vrednost, nego ona, ki je bila v onem času, pa je ta razlika večja od 25%, se kaznuje kupec in prodajalec — poleg kazni po zakonu o taksah tudi z globo od 1000 do 50.000 dinarjev.

V ostalem ostane zakon o taksah in pristojbinah z njegovimi izpremembami in dopolnitvami v veljavi.

Naročila blaga v inozemstvu po 2. septembru 1922. Za blago, naročeno po 2. septembru se ne sme, dokler ne izide nov pravilnik za promet z devizami in valutami, izdajati odobreno za nakup deviz ali za uvoz.

Pričakuje se, da se v uovem pravilniku spremene pogoji, ob katerih se bo smelo izdajati odobrenja ter da se tudi omeji blago, za katero se bodo smela izdajati.

Če bi torej tudi bila naročila v tej prehodni dobi dovoljena, ne bi bila priporočljiva, ker se ne ve, ali bo po novem pravilniku moči dobiti odobrenje za nje. Zategadelj se tvrdke opozarjajo, da v lastnem interesu opuste vsako naročilo blaga v inozemstvu in po drugem septembru že dana naročila stornirajo. Izjeme veljajo samo za neodložljive potrebe industrije; o tem odloča generalni inspektorat ministrstva za finance, na katerega se je obračati po krajevno pristojnih deviznih odborih.

Prosveta.

Državna realna gimnazija v Kočevju je otvorila letos IV. slovenski razred; učencev ima v teh razredih 129 (I. 42, II. 35, III. 28 in IV. 24), od teh 24 deklic. Po narodnosti je 107 Slovencev, 6 Hrvatov, 2 Poljaka in 15 Nemcev. Slednjih je v I. razredu 7, v II. 6, v III. 1 in v IV. 1. Kot znano je bil pod Avstrijo zavod nemški; interesantno je, da n. pr. v l. 1910, ko je bila osemrazredna gimnazija, ni imel več kot 135 učencev, dočim jih kot slovenski zavod v štirih razredih nima dosti manje. Na čelu zavoda stoji kot vodja gospod prof. Anton Burger, ostale učne moči so gospodje: s. Josip Ile, prof. Andrej Plečnik (katehet) prof. Ivan Polovič, g. u. Josip Pungartnik, s. Josip Sivec, s. Franjo Uršič ter s. Ignacij Voštar. Zavodu stoji ob strani društvo "Dijaški Dom" s sodnim svetnikom g. Ivan Hutterjem na čelu. Vzdržuje kot internat 33 učencev. Poseduje lepo veliko hišo v mestu z obširnimi posestvom. Ko se poslopje preuredi, se bo število oskrbovancev sigurno znatno povečalo.

Osnovno šolstvo v Kočevju. Vsled sklepa zborne seje Višjega šolskega sveta z dne 7. septembra 1922 sta se združili slovenska in nemška šola v Kočevju v skupno mešano šestrazrednico, ki ima v letošnjem šolskem letu 6 slovenskih razredov s 4 vzporednicami in 6 nemških razredov z 2 vzporednicama, tedaj skupaj 18 razredov. V slovenskih razredih poučujejo: Pavlina Stolfova, Antonija Betrianijeva, Cirila Zupančeva, Jadviga Prudičeva, Adela Finkova, Adela Revenova, Joško Jaklič, Oton Fettich-Frankheim, Ernest Šušteršič, Franjo Rupnik in Julči Vebletova. V nemških razredih poučujejo: Ana Ganslmayerjeva, Marija Kreinerjeva, Angela Peterlinova, Leontina Schescharkova, Olga Medvedova, Dora Trugerjeva, Ivan Lackner in Alojzij Peterlin. Veroučitelji slovenskih in nemških razredov so: dekan Ferdinand Erker ter oba kaplana Peter Flajnik in Karel Plot. V 10 slovenskih razredih je 198 dečkov in 184 deklic,

skupaj 382 otrok; v 8 nemških razredih pa 139 dečkov in 134 deklic, skupaj 273 otrok.

V državnem zavodu za slepce v Kočevju, ki ima trirazredno osnovno šolo s 25 učenci in učenkami, se zaradi adaptivskih del v poslopju prične šolsko leto 1922-23 šele dne 15. oktobra.

Glasbena šola v Kočevju. Tukajšnje Glasbeno društvo otvori tudi letos glasbeno šolo. Vpisavanje v to šolo se vrši v gimnazijski pevski sobi v nedeljo dne 8. oktobra od 10—12 ure in v ponedeljek dne 9. oktobra od 16—18 ure v IV. a razredu tukajšnje osnovne šole.

V šolo se sprejema mladina obeh spolov od 16. do 18. leta, koji roditelji ali odgovorni redniki so člani Glasbenega društva v Kočevju.

Vpisnina znaša po 1 Dinar od učenca.

Učnina za 2 tedenski uri „glasbene teorije in petje v zboru“ je določena na 2 Dinarja mesečno.

Za vijolino, ako se priglasijo 10 gojencev po 1 Din, za klavir po 4 Din in za solopetje po 10 Din od vsake ure.

Obrtne nadaljevalne šole tudi letos ni; Nemci hočejo nemško, Slovenci pa v državnem jeziku; ker se ne morejo zediniti na kompromis, kar bi bilo edino izhodišče, je obrtni in trgovski naraščaj brez nujno potrebnega strokovno šolskega poduka.

Gospodarstvo.

Zveza Slovenije z morjem. Resolucije, katere je 1. t. m. na zborovanju na Brodu predlagal Dr. Sajovic iz Kočevja in so bile sprejete z velikim odobravanjem soglasno, se glase:

Slovenci in Hrvati vseh stanov in poklicev ter zastopstvo industrijskega, poljedelskega in ostalega delavnega ljudstva od Ljubljane pa do Hrvatskega Primorja, zbrani dne 1. oktobra 1922 na manifestacijskem zborovanju v Brodu na Kupi v večtisočglavi množici

I.

pošiljajo Nj. Vel. kralju Aleksandru iskrene pozdrave neomejene udanosti in zvestobe,

II.

obžalujejo, da se je tako važno vprašanje, kakor je zveza Slovenije z morjem, v zakonilo brez poprejšnjih vsestranskih in objektivnih strokovnih preiskovanj in ugotovitev ter preko gospodarskih organizacij in interesov in da se je to eminentno gospodarsko in življensko vprašanje Slovenije rešilo površno na ultimatum ene politične stranke, na način, ki ustvarja resno nevarnost, da se težko prisluženi novci davkoplačevalcev zabijejo v mrtvo podjetje. Zbor opozarja vlado in poslance, da tvori najkrajšo in po izreku objektivnih strokovnjakov tudi najboljšo zvezo Slovenije z morjem ter njenega srca Ljubljane projekt čez Kočevje na Brod-Moravice, ne pa na Vrbovsko. Vsled tega zbor soglasno zahteva, da se oba projekta strokovnjaško in objektivno preiščeta ter da se na podlagi splošnih gospodarskih, ne pa po enostransko strankarsko-političnih vidikih ugotovi definitivna smer zveze Slovenije z morjem ter v ta namen letos donešeni tozadevni zakon revidira v korist ljudstvu in države.

III.

Zbor soglasno obžaluje, da vlada pokrajinam Slovenije in Hrvatske ob gornji Kupi ne posveča tiste gospodarske in prometne pozornosti, ki jo ti kraji po svojih naravnih zakladih, vodnih silah ter z industrijsko in trgovsko vrlo nadarjenim ljudstvom zaslužijo, vsled česar dobesedno gnjujejo milijardne vrednosti lesa po teh košatih gozdovih, vodne energije in podzemni zakladi na rudah in premogu spé zanemarjeni in neizkoriščani, dočim ljudstvo dobesedno strada. Zbor enodušno pozivlja vlado in poslance, da posvetijo tem divnim krajem v interesu države in ljudstva vso že davno potrebno pozornost, zlasti s tem, da se ti naravno bogati kraji zvežejo po železnici s svetom.

Merkantilna banka Kočevje

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 %

izvršuje VSE v bančno stroko spadajoče TRANZAKCIJE, sprejema VLOGE na tekoči račun in na hranilne knjžice, katere IZPLAČA VSAK ČAS BREZ ODPOVEDI (rentni in invalidni davek na hranilne vloge plača banka iz lastnih sredstev), sprejema VLOGE NA ODPOVED, katere obrestuje po VIŠJIH obrestnih merah, izvršuje NAKAZILA, IZPLAČILA, VNOVČENJA itd., vnovčuje ČEKE, BANČNE NAKAZNICE itd., kupuje valute in devize **(posebno dolarje)** po najvišjih dnevnih cenah.

IV.

Zbor se hvaležno spominja vseh mož, ki so z osebnimi žrtvami omogočili, da se je železniški projekt Kočevje-Brod Moravice vzorno iztrasiral, ter se njim vsem, zlasti pa akcijskemu odbornu, iskreno zahvaljuje.

Književnost

Novi Život, Knjiga X. Od te izbornore urejane revije, ki jo urejajo in pišejo najboljše duševne glave naše stranke, je izšel 2. t. m. 12. zvezek s sledečo vsebino: I. Politiko. Organizacija intelektualnega rada. Ing. R. M. Avramovič. Pitanje manjina. Od M. A. II. Finansije i narodna privreda. Banke i industrija. Od Dušana Hopeja. Vočarstvu u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. Od Blag. D. Todoroviča. Pošte, telegrafi i telefoni u naši kraljevini. Od Z. Paunoviča. III. Književnost i nauka. Mumu. Priča I. Turgenjewa. Beleške.

Naši inteligenci, ki hoče obvladati sodobno javno življenje in aktualna javna vprašanja iz objektivnega in jasnega vidika, priporočamo to revijo najtopleje. Stane letno 100 Din ter se plačuje vnaprej na njeno upravo v Beogradu.

Novi Život. Knj. X. Sv. 10, 19. avgusta 1922. Direktor Ljuba Jovanovič.

I. Politika. Japanska agresija na dalekom istoku. Od Orijentalca. — Madžarske manjine u kraljevini Srba, Hrvata in Slovenaca. — Spoljni pregled. Pitanje srpsko-madžarske granice pred Svetom društva Naroda u Ženevi.

II. Finansije i narodna privreda. Vojnik. Od Dr. Sarveliča. Vočarstvo kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Od Blag. Todoroviča.

III. Književnost i nauka. Kleopatra. N. Vulič. Essays on the Latin Orient. — Beleške.

Cena listu godišnje 100 Din.

Priporočamo toplo to našo revijo vsem svojim prijateljem in članom.

Trgovina z valutami.

Zagreb (v Din): dolarji 61.50, lire 264, marke 3.05, frfrank 47.25, švfr. 1170.

Zürich) Zagreb 1.90, Praga 17.75, Berlin 0.25, Milan 22.50.

Lastnik Konzorcij „Radikal“. Izdajatelj Okrajni Odbor Radikalne Stranke v Kočevju. Odgovorni urednik I. Penko

Tiskarna Jos. Pavliček, Kočevje.

Ker mi je vsled kratko odmerjenega časa bilo žalibog nemogoče posloviti se pri vseh prijateljih in znancih osebno, se poslavljam tem potom in ključem krepak „Zdravo“ in „Na svidenje!“

Kočevje, dne 5. oktobra 1922.

Anton Muškatelec

komisar finančne kontrole, sedaj v Murski Soboti.

Prima domače platno

po 100 K za 1 m prodaja Josip Hartmana nasl. V. Sbil, Velike Lašče, v poštnih paketih od 10 m naprej. 3—2

A. BUTINA

trgovina z dež. pridelki na debelo
V KOČEVJU

nudi vse v to svrhu spadajoče predmete
po najnižjih konkurenčnih cenah kakor:

pšenična moka vsake vrste
koruzne in pšen. otrobe
koruzna moka
koruzni zdrob
koruza
oves
sol
itd.

Naročila sprejema tudi tvrdka J. Kajfež
v Kočevju, Glavni trg.

Jadranska banka - Beograd

Delniška glavica: 60,000.000 Din. — Rezerva: 30,000.000 Din.

Podružnice:

Bled, Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana,
— — Maribor, Metkovič, Prevale, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb. — —

Amerikanski oddelek.

Naslov za brzojave: Jadranska.

Afilirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82, New York City.

Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antefogasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.

KORANIT

I. JUGOSLOVANSKA TOVARNA ASBESTSKRILJA

oferira v točno dobavo

materijal za kritje streh

iste kakovosti kakor eternit.

Samoprodaja:

Josip Rendeli, Karlovac

Zrinjski trg 23

tovarna za stavbinski material, cement in lončenino.

Krojačnica F. POTOČNIK

v Angliji in Franciji izprašani koncesionirani učitelj krojenja

Ljubljana, Šelenburgova ul. 6, I. nadstr.

izdeluje
moške obleke damske kostume
površnike elegantne plašče
žakete francoske
frake toalete

BOGATI VZORCI ANGLEŠKEGA BLAGA.

Posebni oddelek za obračanje oblek in površnikov - Prenarejanje žaketov in salonskih suknj. - Izdelava kompletne obleke ali kostume od 800 K dalje.

Dijaštvu in uradništvu znaten popust.

J. KAJFEŽ

Kočevje, Glavni trg 84

trgovina z mešanim blagom

in deželnimi pridelki

priporoča

vse deželne pridelke in specerijsko blago po najnižjih cenah.

Moka št. 00	27.60 K kg	kava sur. najf.	172.— K kg	kanditi	96.— K kg
" 2	26.60 " "	" la	158.— " "	krompir	10.— " "
krušna moka	24.60 " "	" lla	128.— " "	sol,	12.— " "
koruzna moka	20.— " "	" žgana	188.— " "	rožiči, celi	30.— " "
koruza	18.— " "	riž, najfin	46.— " "	" mleti	35.— " "
koruzni zdrob	21.60 " "	" la	40.— " "	miło Schicht	36.80 "kos
pšenični otrobi	12.60 " "	" navaden	32.— " "	" Gazela	32.— " "
oves	18.— " "	sladna kava	35.— " "	slivovka	68.— " l
sladkor v kock.	80.— " "	cikorija Franck	80.— " "	drožnik	— " "
" sipen	70.— " "	" brez znam.	42.— " "	olje la	106.— " "
testenine	58.— " "	sveče	56.— " "		